

Zitting 1975-1976

13 630

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting in het kader van het belastingplan 1976

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 7 november 1975

De vaste commissie voor financiën¹ wil aan het begin van dit verslag haar teleurstelling uitspreken dat de wetsontwerpen die tezamen het zogenaamde dekkingsplan vormen zo laat zijn ingediend bij de Kamer. Zowel uit een oogpunt van staatsrechtelijke systematiek, als uit het praktische oogpunt van tijdsindeling door de Kamer, verdient het aanbeveling dat deze wetsontwerpen op Prinsjesdag of althans in de week van Prinsjesdag worden ingediend. De Miljoenennota pleegt korte beschrijvingen van deze wetsontwerpen te bevatten. Het is onbevredigend dat de leden dan niet kunnen kennis nemen van de preciese tekst met toelichting.

In het verleden is het verschillende malen gelukt om met deze wenselijkheid rekening te houden. Dit jaar is een aanzienlijke vertraging opgetreden. Niet alleen wordt daardoor de tijd van voorbereiding voor de Kamer aanzienlijk bekort, ook de meest gereede partijen – de contribuabelen en het bedrijfsleven – krijgen te weinig gelegenheid om hun bezwaren en suggesties op een goede en verantwoorde manier ter kennis van de Kamer te brengen. De commissie hoopt dat in het verdere verloop van het voorbereidend onderzoek van de kant van de Regering geen vertraging meer zal optreden. Dit brengt onder meer mee dat haar leden zo enigszins mogelijk op dinsdag 11 november dienen te kunnen kennis nemen van de memories van antwoord.

De vaste commissie heeft naar aanleiding van het dekkingsplan twee adressen van algemene aard ontvangen, te weten van het Landbouwschap en van de Raad voor het midden- en kleinbedrijf. Deze stukken hebben op tal van onderdelen de meningsvorming van haar leden beïnvloed. Zij liggen op het commissie-secretariaat ter inzage.

De commissie wil, naar het voorbeeld van de bewindslieden in het verslag over dit wetsontwerp beschouwingen van algemene aard over het dekkingsplan opnemen.

Het dekkingsplan

De leden behorend tot de fractie van de P.v.d.A. verklaarden zich met omvang en samenstelling van het dekkingsplan in grote trekken akkoord. De omvang past bij de groei der overheidsuitgaven, die tijdens de algemene financiële beschouwingen uitvoerig is besproken – de P.v.d.A.-fractie stelde zich toen achter de begroting 1976 –, alsmede bij de conjuncturele ontwikkeling zoals thans voorzien. De samenstelling van het belastingplan doet, wederom, recht aan het streven naar meer aanvaardbare inkomensverhoudin-

¹ Samenstelling: Bakker (CPN), Joekes (VVD), Notenboom (KVP), W. Scholten (CHU), onder voorzitter, Peijnenburg (KVP), Vellenga (PvdA), Wierenga (PvdA), Koning (VVD), Roolvink (ARP), Dolman (PvdA), voorzitter, Van Dis (SGP), De Ruiter (PvdA), Beumer (ARP)*, Epe-Brugman (PvdA), Van Amelsvoort (KVP), Drees (DS'70), Jansen (PPR) en Nooteboom (D'66).

* Plv. lid.

gen, zonder onevenredig zwaar te leunen op een bepaald afzonderlijk instrument. Daarbij kan ten aanzien van het tijdstip der verhoging van het algemene omzetbelastingtarief worden gezegd, dat het gevaar van afwenteling en inflatiebevordering nu minder behoeft te worden geducht dan in een voorgaande periode.

Gezien de totale omvang van de voorstellen lijkt ruimte voor verschuivingen aanwezig zonder het financieringsvraagstuk te verzwaren. De leden hier aan het woord twijfelden in het bijzonder aan de juistheid van aard en grootte der voorgestelde verhoging van de motorrijtuigenbelasting. In het voorlopig verslag over dat voorstel waren zij ingegaan op de tariefstructuur van de motorrijtuigenbelasting zelf en op allerlei directe relaties tot andere belastingen, zoals de benzine-accijns, de bijzondere verbruiksbelasting personenauto's, de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting. Op deze plaats vermeldden zij de mogelijkheid, belastingen die minder direct in verband staan of kunnen worden gebracht met de motorrijtuigenbelasting, in een zekere compensatie te betrekken. Zij noemden de alcoholaccijns en de assurantiebelasting.

Een niet alledaags probleem wordt opgeroepen resp. aanschouwelijk gemaakt door het voorstel een onderdeel van het dekkingsplan pas per 1 juli in werking te laten treden, nl. de verhoging van de omzetbelasting. De hier betogende leden ondersteunden het oogmerk van de Regering een nieuwe conjuncturele impuls te enten op een structureel sluitende dekking. Terecht hoedt zij zich ervoor de indruk te wekken dat zij moeilijkheden voor zich uit zou willen schuiven. Wel vroegen deze leden hoe de Regering denkt te handelen wanneer de stand van de conjunctuur in het komende voorjaar de wenselijkheid van een langer aangehouden impuls zou ingeven. Kan zij op dit moment al aanduiden hoe naar de meest recente inzichten de Nederlandse economie zich in het eerste resp. het tweede halfjaar zal ontplooiën?

De geschetste problematiek is nog aanzienlijk ingewikkelder door het nu reeds door enkele leden van de Sociaal-Economische Raad gedane voorstel om de verhoging in 1976 geheel achterwege te laten en om in 1977 zelfs te verlagen. Laatstgenoemde suggestie achtten de aan het woord zijnde leden de moeite van het bespreken niet waard, indien niet de overheidsuitgaven in de beschouwing worden betrokken. Voor 1976 echter nemen Schouten c.s. de uitgaven, afgezien van de nominale looncomponent, impliciet als vaststaand aan. Een loonvoorstel combineren zij met hun oordeel over de b.t.w.-verhoging. Dit voorstel is niet van conjuncturele doch van structurele aard. Het gaat ervan uit dat een vermindering van de voorziene salarisstijging bij lange na niet zal worden geneutraliseerd door een bijstelling van de raming der belastingontvangsten.

Dit nu is geheel in tegenspraak met het idee, gelanceerd in hetzelfde rapport, een loonsverhoging te geven in de vorm van een vast bedrag per persoon. Nivellering betekent immers een nadeel voor het overheidsbudget, zoals nog weer eens in antwoord op vraag 70 ter voorbereiding van de algemene beschouwingen is gereleveerd. Blijkbaar wordt dit nadeel verre overtroffen door de meeropbrengst van belasting op winsten die uit het voorstel van de SER-economen zou voortvloeien. Kan de Regering een en ander met cijfers illustreren? Is het grote optimisme ten aanzien van het overheidsbudget gerechtvaardigd? Is, waar de ontvangsten krachtens de vennootschapsbelasting ongeveer een jaar najlen, de bijlage bij het rapport uit een oogpunt van financiering verantwoord?

Het belastingplan 1976 – zo werd namens de K.V.P.-fractie betoogd – bevat maatregelen, die per saldo uitkomen op een verzwaring van de belastingdruk. Dat past slecht in een conjuncturele situatie gekenmerkt door onderbesteding, werkloosheid en blijvende inflatie. De oorzaak van dit kwalijk samengaan is gelegen in de stijging van de overheidsuitgaven, die zelfs bij een tot het maximale opgevoerd begrotingstekort nog verhoging van belas-

tingtarieven nodig maakt. Bij de algemene politieke en financiële beschouwingen is daarover diepgaand gesproken. De aan het woord zijnde leden bleven de opvatting toegedaan, dat de conjuncturele situatie meer gediend zou zijn met een geringere stijging van de uitgaven, die ook afgezien van de conjunctuur al wenselijk zou zijn als aanzet voor de omvangrijke structurele ombuiging, waarvan de Regering de noodzaak uitdrukkelijk erkend heeft. Dit zou verlaging van de belastingdruk mogelijk maken, waardoor weer de stijging van de arbeidskosten – een belangrijke oorzaak van de werkloosheid en de inflatie – tegengegaan zou kunnen worden. De hier aan het woord zijnde leden wensten zich dan ook het eindoordeel omtrent de belastingvoorstellen voor te behouden.

Intussen is – zo memoreerden ook zij – het rapport van de commissie van economische deskundigen van de SER verschenen. Deze bevelen onder meer aan een zekere matiging van de loonontwikkeling in 1976 na te streven en wel zodanig dat de voorgestelde verhoging van het tarief van de omzetbelasting achterwege zou kunnen blijven of in latere jaren zelfs door een daling vervangen. Dit zou een tijdelijke beperking van de stijging van de collectieve voorzieningen meebrengen. De CED heeft deze aanbevelingen geïllustreerd met een berekening, in de bijlage van haar rapport. Kunnen de bewindslieden met die berekening als zodanig instemmen?

Het had deze leden verwonderd dat de bewindslieden op blz. 7 van hun toelichting spreken over een beperking van de uitgavenstijging. De reële uitgavenstijging zal in 1976 immers even groot zijn als in 1975, nog afgezien van de conjuncturele uitgaven. Anders dan deze leden, wilde het kabinet het jaar 1976 nog niet betrekken bij de omvangrijke beleidsombuiging, die het zich voor latere jaren heeft voorgenomen. Wat is dan de betekenis van het woord «beperking» in de aangehaalde zin?

Een enkel woord wijdden deze leden nog aan de verhouding tussen de directe en de indirecte belastingen. Vanaf het begin van het optreden van dit kabinet hadden zij erop gewezen dat ook de indirecte belastingen tijdens de zittingsperiode van dit kabinet verhoogd zouden moeten worden ten einde het evenwicht tussen deze twee grote belastingcategorieën te handhaven, mede met het oog op de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven op de internationale markt. In zoverre had het hun instemming dat verscheidene indirecte belastingen, met name ook de omzetbelasting, in het belastingplan betrokken zijn. Zij betreurden het echter dat de verhoging van deze belastingtarieven moet worden voorgesteld juist op een moment dat het kostprijsverhogende karakter ervan een verhoging eigenlijk ongewenst maakt.

In de toelichting op hun voorstellen tot matiging van de rijksuitgaven, in de schriftelijke voorbereiding van de algemene en politieke beschouwingen voor 1976 en in de bijdragen hunnerzijds tijdens deze beschouwingen was van de zijde van de leden van de V.V.D.-fractie uitvoerig aandacht besteed aan de wenselijkheid en de noodzaak de uitgavenstijging te beperken en een groot aantal belastingverhogingen dan wel aanpassingen in opwaartse richting van de tarieven aan de geldontwaarding niet te doen plaats vinden, zulks met het oog op de werkgelegenheid en inflatiebestrijding. De leden hier aan het woord zagen zich genoodzaakt wederom de aandacht van de bewindslieden te vragen voor die opmerkingen. Wederom wensten zij ook de aandacht van de bewindslieden te vragen voor de zeer indringende beschouwingen van de hand van prof. dr. Th. Stevers in de Volkskrant van woensdag 17 september 1975. Zij meenden oprecht, dat hun opmerkingen en die van de heer Stevers meer overweging van de zijde van de Regering verdienen, dan de afgelopen jaren ten aanzien van soortgelijke opmerkingen heeft plaats gevonden.

Daarbij wilden zij ook in de herinnering brengen dat ter wille van de bereidheid van de Nederlandse bevolking haar bijdrage te willen leveren, mis-

bruik en oneigenlijk gebruik in de sociale verzekerings sfeer dienden te worden tegengegaan. Deze opmerking werd door de Minister van Sociale Zaken weggehoond. Dezelfde Minister van Sociale Zaken en zijn Staatssecretaris moeten nu de juistheid van die kritiek niet alleen erkennen, zij hebben zelfs verder moeten gaan met hun opmerkingen, dat het mes in de sociale voorzieningen moet. Dat leverde deze Minister een scherpe prent van Opland in de Volkskrant op. Terecht, zo meenden de hier aan het woord zijnde leden.

Het belastingplan 1976 dat duidelijk uitsluitend door budgettaire overwegingen is ingegeven wordt hier en daar door de overbekende saus van de zogenaamde «rechtvaardiger verdeling van inkomens» overgoten. De leden hier aan het woord verlangden uitdrukkelijk van de zijde van de bewindslieden een antwoord op de vraag hoe zij denken, dat dit laatste oogmerk is te verwezenlijken a) in het kader van een belastingheffing naar draagkracht (Cohen Stuart) en b) ondanks afwenteling, ondanks belastingvlucht en belastingfraude, en c) zonder nadelig effect op inflatiebestrijding en werkgelegenheid. Deze leden stelden daarbij degelijke beschouwingen op prijs en niet gratuite beweringen zoals «dat het plan van de regering meewerkt aan rechtvaardiger inkomensverhoudingen». Mogelijk is de achterban van dit kabinet gevoelig voor het door deze beweringen opgeroepen Pavlov-effect, de V.V.D.-fractie en haar kiezers zijn in geen geval hondjes die bij het horen van deze kreten het water in de bek komt. Deze leden zouden alleen onder de indruk kunnen komen van goed gefundeerde uiteenzettingen van regeringszijde. Op het kabinet dat verandering in belastingstelsel en -druk wil brengen, rust de bewijslast, niet op degenen die met de plannen van de regering moeite hebben. Tot nu toe achtten de genoemde leden de noodzaak van belastingverhoging gelegen in de wijze van doorvoeren van de inflatiecorrectie en van de verhoging van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting niet aangetoond. Datzelfde geldt voor de verhoging van het tarief van de omzetbelasting. De behandeling van dat wetsontwerp kan naar hun mening beter worden uitgesteld totdat de uitkomst van de studie op de voet van de motie-Andriessen is afgerond. Evenmin zijn aangetoond de noodzaak de vermogensbelasting op 8^{0/00} te handhaven en die van de verhoging van de motorrijtuigenbelasting op de wijze als thans voorgesteld en op dit tijdstip.

Blijkens het dekkingsplan zal een effectuering van de voorstellen zoals die nu zijn gedaan neerkomen op een drukstijging (inclusief aardgasprijsverhoging) van 1 1/10 %. De leden van de A.R.-fractie vroegen zich af, gelet op de door de Regering aangegeven beleidsombuigingen ingaande 1977, of hierop ook in 1976 al niet sterker zou moeten zijn ingespeeld. De mogelijke structurele gevolgen van de uitgavenstijging – ook voor wat betreft het conjuncturele deel – worden in dit verband aanzienlijk geacht.

Aansluitend aan hetgeen vanuit de fractie van de ARP bij de algemene beschouwingen is opgemerkt, meenden de leden van deze fractie dat, rekening houdend met de tot dusver door de Regering aangevoerde argumenten de voorgestelde b.t.w.-verhoging sociaal-economisch niet past in het voorgestelde pakket van maatregelen gelet op de daaruit voortvloeiende inflatoire tendenties. Ten aanzien van dit punt deelden deze leden dan ook de mening van de SER-deskundigen.

Gaarne zouden de tot de CHU-fractie behorende leden worden geïnformeerd over de voortgang van werkzaamheden van de heer Hofstra en de om hem heen gegroepeerde ambtelijke werkgroep. Hoewel deze leden realistisch genoeg waren om niet te verwachten, dat reeds in het belastingplan 1976 voorstellen van wet op basis van deze studie zouden kunnen worden opgenomen, wilden zij toch niet nalaten hun ernstige zorg uit te spreken over de tijdsduur van de thans gekozen procedure. Deze leden waren name-

lijk bevreesd, dat bij een aanpak van de problematiek in die zin, dat eerst het gehele terrein in kaart moet worden gebracht alvorens – ook op deelproblemen – voorstellen van wet kunnen worden gedaan, het tot ver in de volgende parlementaire periode zal duren alvorens wettelijke voorzieningen getroffen worden. Zij drongen er daarom met grote kracht op aan deelonderwerpen uit het geheel van de studie los te maken en daarvoor afzonderlijk wetsontwerpen in te dienen.

De voordelen van een zodanige procedure zijn velerlei. De budgettaire gevolgen kunnen in de tijd worden gespreid. Er ontstaat, door het lang achterwege blijven van elk concreet resultaat, niet een zodanige druk op de hoofdstudie, dat zij politiek onuitvoerbaar wordt. Maar het belangrijkste voordeel is wel dat op korte termijn enkele knelpunten kunnen worden weggenomen die bij de huidige geldontwaarding een bijkans niet te dragen last op de belastingplichtigen leggen. Deze leden dachten daarbij in het bijzonder aan twee onderwerpen, te weten aan de voorraadwaardering voor ondernemingen, die geen gebruik kunnen maken – als gevolg van de door de Hoge Raad gestelde criteria – van het zgn. ijzeren voorraadstelsel en aan de kleine spaarder, die ten aanzien van zijn rente- en dividendopbrengsten uitermate zwaar wordt getroffen. Zij drongen er derhalve bij het kabinet met grote klem op aan de studie-Hofstra zodanig te doen verlopen dat op redelijk korte termijn – dat wil zeggen in de loop van 1976, zodanig dat zij per 1 januari 1977 effectief kunnen worden – voorstellen van wet op (bedoelde) deelonderwerpen kunnen worden ingediend.

Overigens wilden deze leden niet verhelen, dat het hun met een steeds grotere zorg vervult, dat in het geheel van de fiscale wetgeving van de laatste jaren steeds meer plaats moet worden ingeruimd voor de dekkingsvoorstellen en wetsontwerpen en nota's van andere departementen met fiscale aspecten, doch steeds minder voor voorstellen, die de structuur van onze belastingheffing rechtstreeks raken en dienen.

Deze leden ervoeren het als teleurstellend, dat met de studie over het verschijnsel belastingvlucht zo weinig voortgang wordt gemaakt. Zijn over deze materie reeds (interim) rapporten uitgebracht? Wanneer denkt de bewindsman dat de eerste fase van die studie, t.w. over de belastingvlucht in de sfeer van de vennootschapsbelasting, kan worden afgesloten? Hoe staat het overigens met de studie over de afwenteling waarvoor een subsidie is verstrekt aan de universiteit van Rotterdam?

Gaarne zouden ook deze leden vernemen hoe een uitgavenstijging van 17 % nominaal en van 8 % in volume als een «beperking van de uitgavenstijging» kan worden aangemerkt. Aanpassing van de meerjarenramingen aan sindsdien opgetreden tegenvallers – een onverbidelijke noodzaak wil de economie niet helemaal uit de hand lopen – kan toch niet als een doelbewuste beperking van de stijging worden aangemerkt. Het niet doorvoeren van een dergelijke operatie zou toch ook de grenzen van de stijging, aangeduid bij de totstandkoming van dit kabinet, verre hebben overschreden? De enorme omvang van de voorgestelde uitgavenstijging wordt treffend geïllustreerd door het feit dat – bij het ongedekt laten van liefst 800 mln. – een zo omvangrijk belastingplan noodzakelijk is.

Naar het oordeel van deze leden werkt het hele belastingplan gecombineerd met de verhoging van de premiegrens en het premiepercentage, wederom zeer drukkend voor de middengroepen in onze samenleving, in het bijzonder voor die groepen die door de omvang van hun inkomen juist buiten allerlei inkomensverdelende maatregelen van de overheid vallen, zoals ten aanzien van schoolgeld en studiefinanciering, huursubsidies, sociale wetten etc. Genoemde leden zouden graag een vergelijkend overzicht ontvangen van de druk van de inkomstenbelasting voor een gehuwde met twee kinderen bij een inkomen van resp. 20, 30, 40, 50, 60 en 80 duizend gulden in Nederland, Engeland, West-Duitsland en België. Voorts ontvingen zij graag een grafische voorstelling van het tarief van de inkomstenbelasting in elk van de jaren 1972 t/m 1976, opdat meer inzicht ontstaat in de structuur van het tarief en in zijn ontwikkeling. Conjuncturele verhogingen en verlagingen kunnen dus buiten beschouwing blijven.

Wat de omzetbelasting betreft bestaat er een duidelijke spanning tussen haar dekkingsfunctie en haar sociaal-economische functie. Uit een oogpunt van dekking en verdeling over directe en indirecte belastingen kan de omzetbelasting in dit dekkingsplan niet worden gemist. Uit sociaal-economische overwegingen zou eerder een verlaging van de o.b. dan een verhoging in aanmerking komen. Een verhoging van de o.b. in 1976 is sociaal-economisch een hoogst ongelukkige zaak. Het kabinet erkent dit ook door deze verhoging een half jaar uit te stellen. Maar op dit moment kan nog geen verstandig woord worden gezegd over de vraag of het sociaal-economisch verantwoord is per 1 juli 1976 een verhoging van de omzetbelasting door te voeren.

Overigens waren deze leden met de Regering van oordeel dat – gegeven de omvang van de door het kabinet voorgestelde overheidsuitgaven – aan de beide grote belastingen, t.w. inkomstenbelasting en omzetbelasting, niet voorbij kan worden gegaan.

De argumentatie voor de verhoging van de assurantiebelasting wordt gevonden in het gemiddelde Europese niveau. Deze argumentatie grenst aan huichelachtigheid. Want waar elders in dit belastingplan komt dit argument voor? Wordt dit criterium b.v. ook aangelegd voor de inkomstenbelasting? In genen dele. Wanneer de wetgever zo argumenteert stijgt de Nederlandse belastingdruk nog verder boven het gemiddelde Europese peil.

Gaarne zou men in de CHU-fractie vernemen hoe de belastingdruk zich in de jaren 1977 en 1978 structureel op basis van de thans voorgelegde plannen zal ontwikkelen. Past deze ontwikkeling naar het oordeel van de bewindslieden – mede gegeven de drukverzwaring op de Nederlandse burger via de verhoging van de aardgasprijs – bij het uitgangspunt van de christendemocraten, zoals verwoord in de schets van beleid die mede aan dit kabinetsbeleid ten grondslag ligt? Hoe is structureel de ontwikkeling van de belastingdruk in de jaren 1977 tot 1979 wanneer tevens rekening wordt gehouden met de opwaartse bijstelling van de meerjarenramingen met 0,5 mld. gulden als vermeld op blz. 41/42 van de miljoenennota? Welke belastingen staan de bewindslieden bij deze taakstelling in het bijzonder voor ogen?

Kunnen de bewindslieden deze leden duidelijk maken wat het verschil is tussen enerzijds handhaving van een conjuncturele verlaging plus een structurele verhoging van het tarief en anderzijds een doen vervallen van de conjuncturele maatregel plus zo nodig een structurele maatregel om het eventueel nog resterende dekkingstekort of overschot te compenseren?

Gaarne zouden deze leden vernemen op grond van welke motieven de thans gekozen vaste bedragen worden aangepast aan de geldontwaarding c.q. zelfstandig verhoogd, terwijl vele andere buiten beschouwing worden gelaten.

Zal het kabinet de verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting – wanneer contraseign is verleend voor 1975 – continueren voor 1976?

Voorts ontvingen de aan het woord zijnde leden gaarne een overzicht van de maatregelen, die ten aanzien van het bedrijfsleven worden getroffen – in positieve en negatieve zin – schematisch gerangschikt naar tijdelijke, blijvende en tijdelijk blijvende tijdelijke maatregelen.

Gaarne zouden deze leden ten slotte aan tabel 2 ook een kolom voor de mutatie in percentages belastbaar inkomen zien toegevoegd. Kunnen de effecten van de kolommen 4,5 en 6 ook afzonderlijk worden weergegeven?

De leden van de DS'70-fractie merkten op dat de memorie van toelichting het voorstel baseert op de budgettaire situatie die dreigt te ontstaan in 1976, ondanks de «beperking van de uitgavenstijging». Zij meenden dat van een serieuze beperking van rijksuitgaven geen sprake was en verwezen naar de door hen tijdens de algemene beschouwingen geleverde kritiek en de door hen genoemde concrete voorbeelden van bezuinigingen die wenselijk zijn.

De budgettaire situatie behoort geplaatst te worden tegen de algemene economische achtergrond. Het kabinet erkent in andere sectoren van beleid dat er een vrij diepe recessie aan de gang is – bij voorbeeld in de beschouwing over de toelaatbaarheid van het enorme begrotingstekort, en door het entameren van forse werkgelegenheidsprogramma's en expliciet in de Kamer op 9 oktober 1975 (Handelingen blz. 211) met de opmerking dat het afremmen van de stijging van nominale inkomens ónwenselijk zou zijn omdat dit «de overcapaciteit nog verder zou kunnen doen toenemen met nadelige gevolgen voor de werkgelegenheid» – maar komt toch met voorstellen voor een permanente verhoging van de inkomstenbelasting en andere belastingen. Deze voorstellen zijn conjunctureel onjuist en zijn voor de langere termijn ongewenst, gezien het al bestaande excessief hoge peil van belastingen en premies, en gezien het feit dat dit kabinet zo'n forse expansie van uitgaven op een breed front nastreeft en in praktijk brengt. Te meer vallen de voortdurende voorstellen voor lastenverzwaring van blijvende aard op omdat juist in deze jaren de centrale overheid gigantische bedragen ontvangt dank zij de prijsverhoging van aardgas, een prijsverhoging die voor een goed deel door de binnenlandse consument wordt opgebracht. De aan het woord zijnde leden waren bereid om afzonderlijke fiscale voorstellen op eigen merites te beoordelen maar zagen geen reden in conjuncturele of budgettaire argumenten.

Nader ingaande op de memorie van toelichting merkten deze leden op dat de argumentatie onderaan blz. 7 inzake «het streven van de Regering een rechtvaardiger verdeling van inkomens te bevorderen» weinig hout snijdt aangezien nergens wordt aangegeven waarom de huidige netto-verschillen ónrechtvaardig zouden zijn. Deze berusten veelal op verschillen in inspanning, op in overleg met de vakcentrales – of na overleg eenzijdig door de overheid, zoals bij ambtenaren – vastgestelde salarisschalen. Voorts ontstaan verschillen in jaarinkomens door schommelingen in inkomen (zoals bij zelfstandigen) of korte carrières (zoals bij profvoetballers) zonder dat dit veel zegt over het gemiddeld beschikbare inkomen gedurende iemands leven. Er zijn grote verschillen in niet-belastbare inkomens (b.v. tengevolge van werkgeverspremies voor pensioenen). De in Nederland geldende percentages voor de inkomstenbelasting gaan vermoedelijk al verder dan met belasting naar draagkracht of enig «streven naar rechtvaardiger inkomensverdeling» te verenigen is. Eerder dient nu de nadruk te vallen op herziening van bruto inkomens, voor zover deze berusten op traditie e.d., niet op inspanning.

Reeds bij de algemene beschouwingen waren van de kant van de C.P.N.-fractie de verhoging van de aardgasprijs, de verhoging van de autokosten, de verhoging van de b.t.w. en de verzwaring van de loon- en inkomstenbelasting voor de niet-hoge inkomens van de hand gewezen. Deze leden hadden erop gewezen dat het hier gaat om maatregelen, die het gemiddelde Nederlandse gezin in het komende jaar zo'n tien tot twintig gulden in de week zullen kosten en die de koopkracht aanmerkelijk aantasten. Aantasting van de koopkracht kan tot een verder doorgaan van de crisis leiden. Naar de mening van de leden nu aan het woord moet beperking van de uitgavenstijging vooral plaatsvinden in de sectoren van de defensie en van de uitgaven ten behoeve van de EEG. Tenslotte merkten deze leden op dat het dekkingsplan de winst van de grote ondernemingen en banken onverlet laat.

Welke zullen de gevolgen zijn voor het modale werknemersgezin met twee kinderen indien wetsontwerp 13 630 wordt aangenomen door het parlement en wetsontwerp 13 361 wordt verworpen?

Kunnen de tabellen 1 en 2 van de toelichting – zo werd uit deze fractie ten slotte gevraagd – ook worden uitgewerkt voor een gezin met twee kinderen?

Een opmerking vooraf van de S.G.P.-fractie betrof de wel erg sober gehouden toelichtingen, die in de meeste gevallen weinig meer behelsden dan een herhaling van wat in de miljardennota reeds was opgemerkt. Deze leden wezen op het gebrek aan feitelijke argumenten die de noodzaak van de wijzigingen in de wet op de motorrijtuigenbelasting moeten aantonen, zowel met betrekking tot de hoogte van de meeropbrengst, als ten aanzien van de wijze waarop die meeropbrengst moet worden verkregen. Zij stelden de vraag of het de medewerkers van de bewindslieden aan de nodige fantasie gaat ontbreken om redelijke argumenten te bedenken in het kader van de, naar de mening van deze leden te star doorgevoerde keerpuntfilosofie van spreiding van macht, kennis, inkomens en vermogens. Het gebrek aan deugdelijke argumenten is te meer te betreuren, nu juist in de huidige situatie van sociaal-economische moeilijkheden de leiders van het volk zich niet al te zeer moeten vastklemmen aan partij-ideologische uitgangspunten – hoe voorzichtig ook beleden – maar echt nationaal beleid moeten voeren. Waar is de bezieling die noodzakelijk is om alle partijen te zamen te brengen om met elkaar te komen tot een gezamenlijke aanpak?

De leden hier aan het woord zagen het gebrek aan een duidelijke op de Bijbel gebaseerde christelijke politiek als dé oorzaak van de vele misstanden in de verhoudingen tussen mensen en groepen in de samenleving. Zij beoogden daarmee niet te stellen dat dan in één keer alle problemen vanzelf tot een oplossing zouden zijn gekomen. Maar fundamenteel zagen zij toch het hebben en uitdragen van een duidelijke visie op mens en maatschappij. Huns inziens behoort dat de visie te zijn die uitgaat van het feit dat God, als Schepper van hemel en aarde, dus ook van de mensen, recht kan doen gelden op erkenning van Zijn ordeningen, vervat in de Wet des Heren. Dan is er ook een doel in het mensenleven, namelijk de verheerlijking Gods en daarin en daarmee tevens het bevorderen van het nut en het welzijn van de medemens. Zou het ontbreken van deze levenshouding niet de diepste oorzaak zijn van de vele tegenslagen, waarmee ook het huidige kabinet te kampen heeft? Zou een herstel, een wederkeer van én overheid én volk, van vorstenhuis en onderdaan tot de God van de Bijbel niet de beste bijdrage kunnen en moeten zijn tot de gewenst geachte veranderingen in de maatschappij, die juist door de zonde en haar doorwerking zoveel feilen vertoont? In dit verband wilden de aan het woord zijnde leden de aandacht vragen voor het bekende woord van de Here Christus: 'Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en alle andere dingen zullen u worden toegeworpen.'. Zij waren ervan overtuigd dat alsdan het beroep op solidariteit dat de overheid in steeds sterker mate doet op de burgers belangrijk kan worden afgezwakt en een groter appèl op hun persoonlijke verantwoordelijkheid kan en mag worden gedaan, daarmee op een betere wijze gestalte gevend aan enkele beleidsuitgangspunten van het kabinet.

In dit kader hadden deze leden behoefte aan een nadere toelichting op een uitspraak van de Minister van Financiën, voorkomende in een interview in Elseviers Weekblad, waarin hij ongeveer het volgende stelde: «de verschuiving van individuele verantwoordelijkheid naar collectieve verantwoordelijkheid is aan de gang. Dat acht ik een gunstige ontwikkeling». Wat blijft er dan van het unieke van de mens over? Betekent dit dat daarmee tevens de persoonlijke verantwoordelijkheid van de mens voor zijn daden wordt ontkend? Dan vindt er in wezen geen spreiding van macht enz. plaats, maar in uiterste consequentie wordt de mens een «kuddemens».

De aan het woord zijnde leden hadden moeite met het gebruik van het woord «dekkingsplan». Zij wezen in dit verband op het ongedekte tekort dat overbleef. De miljardennota wekt aan de ene kant de indruk dat de Regering oog heeft voor de particuliere sector. Vandaar de beperking van de stijging van de collectieve sector tot rond 1% van de groei van het nationaal inkomen. Dat zou de burger weer wat moed kunnen geven. Maar aan de andere kant wordt, als het kabinet zijn zin krijgt, de druk van de collectieve lasten vergroot met 1,3% in 1976. Lijkt het er niet op dat wat eerst met de ene hand gegeven is, schielijk met de andere hand wordt teruggenomen? Wat is nu de mening van de bewindsman van Financiën die in de Miljoennota als kabi-

netsbeleid voorstelt te streven naar belastingverlaging en desondanks toch op een f 6 mld. hogere belastingopbrengst rekent waarin begrepen ongeveer f 2 mld van het dekkingsplan en waarvan reeds afgetrokken ongeveer f 200 mln. douceurtjes. Hoe is dat te rijmen?

In de miljardennota en de MEV stelt de Regering dat het herstel van de bedrijvigheid moet komen van de particuliere consument. Als dan het beleid nader wordt bezien dan blijken vooral de minimumloners en de niet-actieven daarvoor te moeten zorgen. De «modalen» komen er niet aan te pas. Is dat wel een adequate oplossing die de werkgelegenheid optimaal bevordert kan? In dit kader vroegen deze leden of het dilemma dat de Minister aan het slot van zijn woord vooraf in de miljoenennota heeft gesteld wel het juiste is. Moet niet veeleer gekozen worden tussen afremming van de stijging van de collectieve sector en hogere werkloosheid? Moet niet worden gevreesd dat het beleid dat ook voor 1976 de collectieve uitgaven behoorlijk laat opzwellen leidt tot een economische ramp? Zit hierin niet de belangrijkste oorzaak van de omvangrijke structurele werkloosheid? In een evenwichtige benadering moet natuurlijk ook gelet worden op het inzakken van de exportvraag. Maar is het kabinet wel voldoende actief in het verlenen van exportfaciliteiten, die er, blijkens de aandrang van verschillende kanten van uit het bedrijfsleven, moeten komen om de concurrentiepositie te versterken? Of zijn inderdaad de uit de hand gelopen arbeidskosten zodanig hoog, dat ook extra-exportfaciliteiten niet meer kunnen helpen? De aan het woord zijnde leden gaven in overweging bij de besteding van de ontwikkelingsgelden het Nederlandse bedrijfsleven in belangrijk sterkere mate in te schakelen. Daardoor kunnen en de belangen van het ontwikkelingsland en de belangen van Nederland gelijktijdig worden gediend.

De genoemde leden erkenden dat beleidsombuigingen reeds voor 1976 en verdergaande dan de f 1,3 mld niet eenvoudig te vinden zijn. Nochtans meenden zij dat, wil de nationale economie niet verder in de put komen, daaraan niet kan worden ontkomen. Daardoor zal het mogelijk kunnen zijn de blijvende lastenverzwaringen aanzienlijk te beperken en een belangrijke bijdrage te leveren aan de bestrijding van de inflatie. Juist deze inflatie heeft desastreuze gevolgen voor de winsten omdat de belastingheffing en premieheffing ook plaatsvinden over de schijnwinsten. De leden hier aan het woord kregen de indruk dat het kabinet de inflatiebestrijding niet als de hoogste prioriteit ziet. Zij vroegen echter wat er van de prioriteitenstelling in de regeringsverklaring van mei 1973 ter zake is terechtgekomen. Wordt de verantwoordelijkheid in deze niet te veel gelegd bij de sociale partners? Dat lijkt zo nu de overheid zelf nauwelijks een structurele bijdrage geleverd heeft. In dat verband wilden ook de nu aan het woord zijnde leden de aandacht vragen voor de opvatting van de commissie van deskundigen van de SER die in haar advies stelde dat niet verhogen in 1976, c.q. zelfs verlagen in 1977 van de omzetbelasting een belangrijke beperking van de inflatie kan betekenen, terwijl deze belastingmaatregelen tevens ertoe zouden kunnen bijdragen de gevolgen van hun voorstel tot verlaging van de prijscompensatie op de reële inkomens te mitigeren. Kunnen de bewindslieden de kwantitatieve gevolgen van dat voorstel aangeven voor 1976?

Deze leden onderschreven de uit vele commentaren blijkende opvatting dat de collectieve sector een belangrijk grotere bijdrage zou moeten leveren om uit de moeilijkheden te geraken. Doet zich in de beoordeling van de situatie niet de situatie voor dat de onderbesteding macro-economisch wordt gezien, terwijl de onderbesteding voor een groot deel, zo niet het grootste deel veroorzaakt wordt door het achterwege blijven van de investeringen? Kan de bewindsman nader ingaan op de verschillende aspecten van het ondernemersklimaat? Ligt voor een belangrijk deel de investeringsmoeheid niet in het onvoldoende ruimte scheppen en bewaren voor de ondernemers, waarbij de indruk wordt gewekt dat het kabinet geneigd is het oor meer te luisteren te leggen bij de vakbeweging dan bij de ondernemers? Of is er in het laatste verleden inderdaad van overinvesteringen sprake geweest en – zo ja – zijn daar dan gegevens over beschikbaar?

Uit de vragen en opmerkingen van de hier aan het woord zijnde leden mo- ge blijken dat zij veel moeite hebben met het belastingplan 1976. Naar hun mening behoort de collectieve sector een grotere bijdrage te leveren, bv. door uitstel c.q. afstel van het studiefinancieringsplan van Staatssecretaris Klein, door een verantwoorde verlaging van de subsidies in de woning- bouw, door verlaging van vele uitgaven in de sfeer van cultuur en recreatie en door een verantwoorde herbezinning op de uitgaven voor sociale voor- zieningen. Het kabinet is te licht gestapt over de toeneming der uitgaven in 1976. De hier aan het woord zijnde leden zouden een vergelijking op prijs stellen tussen «het gat van Witteveen» in 1971 en de «krater van Duisen- berg» in 1976. Welke overeenkomsten, dan wel verschillen, kunnen worden genoemd? Bij alle oplossingen om uit de moeilijkheden te komen, wordt er van regeringszijde één niet genoemd: besparing op uitgaven. Is daarvan de reden dat het welzijn de grote uitgaven vordert of ligt de ware reden in het feit dat als deze oplossing zou worden toegepast het economisch herstel veel meer in de handen van het bedrijfsleven zou liggen? Is dat wellicht een schrikbeeld voor een kabinet van deze signatuur?

De aan het woord zijnde leden informeerden of de combinatie van de ver- hogingen voorgesteld in wetsontwerp 13 630 en de tijdelijke verlenging der verlaging in wetsontwerp 13 631 niet voor 1977 zal leiden tot een extra ver- hoging van de belastingdruk door het enkele feit van het eindigen van de werking van het laatste wetsontwerp, dus zonder dat ter zake een wetsvoor- stel aan de Kamer zal zijn voorgelegd. Moet dit gezien worden als een voor- uitlopen op een eventueel dekkingsplan 1977?

De belastingmoraal schijnt vandaag de dag grote deuken op te lopen. Is dat wonder als de belastingschroef zo hoog wordt aangedraaid, dat door het beleid, de fraude en ontduiking als het ware wordt uitgelokt? Zou hier ook geen verband liggen met de achteruitgang in de op de Bijbel gebaseerde christelijke zede? De aan het woord zijnde leden hadden wel eens horen ver- luiden – reeds jaren geleden – dat in de tariefstelling rekening zou zijn ge- houden met een ontduiking van 10%. Staan de bewindslieden hierover ge- gevens ten dienste? Moet dit percentage niet als gevolg van de inflatie thans belangrijk hoger worden gesteld? De beunhazerij in de ambachtelijke en in het algemeen in de dienstverlenende sector, neemt steeds toe. Dat betekent niet alleen nadeel voor de schatkist maar ook een groot nadeel voor de bo- nafide ondernemers, nog afgedacht van het feit dat daarmee tevens de rechtsopvattingen over het mijn en dijn steeds verder af komen te staan van het gebod: «Gij zult niet stelen.». Met name in de onderhoudssector van de bouwnijverheid doet zich dit euvel in toenemende mate voor. Als zelfs mr. Kruse in het kader van de sociale voorzieningen spreekt van de zorgwekken- de verandering van de mentaliteit, dan spreekt dit ook ten aanzien van de di- recte en indirecte belastingen boekdelen. Deze leden wilden er op aandrin- gen dat de belastingontduiking met alle ten dienste staande middelen wordt tegengegaan. Zij kregen de indruk dat de voorgestelde belastingverhoging niet nodig zou zijn, als de ontduiking zou kunnen worden voorkomen.

De leden aan het woord hadden ook een meer inhoudelijke mededeling over het werk van de commissie-Hofstra node gemist. Verdient het geen aanbeveling enkele noodverbanden te leggen opdat het heffen van belas- ting over schijnwinsten zo niet wordt voorkomen dan toch wel belangrijk wordt gemitigeerd? Wat denkt de bewindsman van bijv. de afschrijving toe te passen op basis van vervangingswaarde? Zien de bewindslieden nog mo- gelijkheden om een deel van de winst te laten vallen onder bijv. het proporti- onele tarief, te weten dat deel dat geacht kan worden te zijn bestemd voor de instandhouding van de bron?

Het viel de leden hier aan het woord op dat van het totale dekkingsplan on- geveer 65% moet worden opgebracht door verhoging van indirecte belas- tingen. Deze nadruk op indirecte belastingen valt samen met de nieuwe be- rekening van de prijscompensatie van het CBS. Welke waarde moet worden toegekend aan dit verschijnsel, mede gezien de grote invloed die doorgaans van de verhoging van indirecte belastingen op het prijspeil uitgaat? Of

speelt hier een grotere rol dan in de eindschakel de onderlinge concurrentie zo groot is, dat doorberekening vaak niet zal kunnen plaats vinden met als gevolg verdere drainage van de inkomens van de zelfstandigen? Hoe speelt het prijsbeleid in deze mede? Moet daar geen versoepeling plaats vinden?

De leden van de G.P.V.-fractie vroegen waarom op blz. 7 van de toelichting de bewindslieden als middel voor het verkrijgen van een verdere bijdrage uit de inkomstenbelasting niet hebben gewezen op de mogelijkheid van de invoering van een – eventueel variabel, van het inkomen afhankelijk – aantal opcenten op het bestaande tarief.

Deze leden vroegen of het nastreven van twee doeleinden tegelijk, nl. ten eerste een hogere loon- en inkomstenbelastingopbrengst en ten tweede een vermindering van de verschillen tussen de (netto) inkomens door middel van het basistarief niet het nadeel meebrengt dat een niet onbelangrijk deel van de belastingplichtigen dit als een onrechtvaardig gegoochel met het basistarief ervaart. Hierdoor wordt de nagestreefde rechtvaardigheid voor de gehele bevolking wellicht te niet gedaan.

De structuur van het tarief; de inflatiecorrectie

De leden behorende tot de K.V.P.-fractie – waar die van de A.R.P.-fractie zich bij aansloten – wezen erop dat de ontwikkeling van de structuur van de loon- en inkomstenbelasting in de mist dreigt te raken door de bijna van jaar tot jaar voorkomende incidentele wijzigingen en bijstellingen uit hoofde van ad hoc zich voordoende behoeften, dekkingsnoodzaak daaronder niet in de laatste plaats begrepen. Deze leden deden daarom een reeds bij de algemene financiële beschouwingen aangekondigd verzoek aan de bewindslieden, grafische voorstellingen te verstrekken waarin de ontwikkeling van de tariefstructuur in de loop van de laatste vijf à tien jaar wordt weergegeven.

Deze leden meenden dat de voorgestelde verhoging van alle tarieven op één na moeilijk te rijmen was met de waarschuwingen in de Interimnota Inkomensbeleid over de te vrezen afwenteling bij verdere verhoging van de tarieven. Het is nog maar kort geleden dat de Regering in deze nota schreef: «Vooralsnog zou de Regering dan ook niet tot een verhoging van het marginale toptarief willen besluiten» (blz. VI.4).

Huns inziens hebben de wettelijke bepalingen inzake de inflatiecorrectie in elk geval dit voordeel, dat zij een slagboom opstellen voor de weg van de minste weerstand ter verhoging van de belastingdruk. Gegeven deze bepalingen, is een kabinet dat er van af wenst te wijken, genoodzaakt daarvoor argumenten aan te dragen. Het wettelijke systeem van de inflatiecorrectie vindt zijn rechtsgrond in het enigermate gelijk houden van de eenmaal door de wetgever vastgelegde tarieven, toegepast op reëel gelijkblijvende inkomens. Het was deze leden daarom niet zonder meer duidelijk, waarom deze rechtsgrond slechts geldt tot inkomens die belast worden met minder dan 58%. Zij vroegen de Regering uiteen te zetten waarom deze rechtsgrond op dat punt ophoudt te bestaan. Denken de bewindslieden ook niet dat de ontduiking in deze regionen sterk zal toenemen, zodat de opbrengst van deze maatregel wel eens illusoir kan zijn? Waarom heeft de Regering niet een dubbel voorstel ingediend: ten eerste een voorstel om de inflatiecorrectie voor 20% niet toe te passen en ten tweede een voorstel om de inflatiecorrectie in het geheel niet toe te passen voor inkomens die belast worden met tarieven van 58% en hoger? Zou die vormgeving niet de duidelijkheid bevorderd hebben?

Overigens stemde het deze leden tot enige tevredenheid, dat het kabinet, na afweging van de relevante factoren, besloten heeft de inflatiecorrectie te laten doorgaan, zij het dat zij de beperking tot 80% betreurden. Eén lid van hun fractie stelde zich voorshands op het standpunt dat de inflatiecorrectie voor de volle 100% uitgevoerd dient te worden.

De V.V.D.-fractie heeft in het verleden herhaaldelijk betogen geleverd over belastingheffing naar draagkracht in de loon- en inkomstenbelasting, over uiteindelijk het proportioneel worden op het hoogste tarief van deze belastingen als gevolg van de geldontwaarding – welk verschijnsel thans versterkt wordt door de belastingverhogingen gelegen in het niet doorgaan van de inflatiecorrectie voor de volle honderd procent en het zelfs geheel buiten werking stellen van deze correctie vanaf het 58 % tarief – over de fysieke belastingvlucht, over de vlucht in de constructies en over de toenemende belastingfraude. De huidige bewindslieden lijken deze betogen steeds aan hun laars te lappen. De aan het woord zijnde leden waren derhalve zeer benieuwd om van de Minister van Financiën te vernemen of hij kans ziet op de voet van de beschouwingen van dr. K. van der Heeden ook het voorgestelde tarief van de loon- en inkomstenbelasting te verdedigen met een beroep uitsluitend op het draagkrachtbeginsel.

Van uit de A.R.P.-fractie kwam de vraag aan de Regering om aan te geven wat een verhoging van de inkomstenbelasting voor wat betreft de hoogste schijf van 1 punt budgettair zou opleveren.

Gaarne zouden de leden behorende tot de C.H.U.-fractie worden geïnformeerd waarom naar het oordeel van de Regering het omvangrijke belastingplan in de eerste plaats noopt tot een beperking van de inflatiecorrectie tot 80 %. Waarom is de eerste prioriteit van het kabinet bij belastingverzwaring de toch al zo hoge inkomstenbelasting? Waarom is b.v. een verhoging van de accijnzen – waarvan de druk door de geldontwaarding is achtergebleven – een mindere prioriteit dan de inkomstenbelasting? Het kabinet sluit aan bij de thans in de wet opgenomen mogelijkheid de automatische inflatiecorrectie te beperken met 20 %. Maar, zoals het kabinet beseft, is deze machtiging niet van toepassing in de gegeven situatie. Maar ook de rechtsgrond voor een beperking met 20 % is thans niet aanwezig. Waar komt dan nu wederom dat percentage van twintig vandaan rollen? Moet onder alle omstandigheden worden voorkomen dat de inflatiecorrectie voor honderd procent wordt toegepast en moet permanent de indruk worden gevestigd dat 80 % in inflatiecorrectie een normale situatie is? In het geheel van de motivering en cijferopstelling wordt aan deze twintig procent duidelijk een aparte plaats toegekend. Waarom dient de thans voorgestelde beperking van de inflatiecorrectie in beginsel tot hetzelfde resultaat te leiden als zou worden verkregen bij beperking bij beschikking? De rechtsgrond is toch een geheel andere?

Het stemde deze leden overigens wel tot vreugde, dat blijkens de memorie van toelichting een socialistische minister van financiën thans erkent dat de inflatiecorrectie relatief gunstig werkt voor de lagere en middeninkomens. Zij wilden daarom nog niet de moed opgeven, dat ook in socialistische kring eerlang de juistheid van het thans geldende wettelijke systeem van automatische correctie wordt onderkend en erkend. Maar dat kost wel moeite, want met de huidige voorstellen wordt op twee essentiële punten geweld aangedaan aan het wettelijk vastgelegde systeem van inflatiecorrectie. Enerzijds wordt, zoals reeds opgemerkt, de correctie beperkt tot 80 %, anderzijds worden van de inflatiecorrectie enkele tariefschijven op geheel willekeurige wijze uitgesloten. Dat is een regelrechte aanslag op een kerngedachte van de inflatiecorrectie, t.w. een inflatiecorrigerende maatregel voor de gehele lengte van het tarief. Blijkens de memorie van toelichting zijn de gemaakte keuzen geheel door inkomenspolitieke motieven bepaald («ongunstiger voor lagere en middeninkomens» en «recht aan het streven een rechtvaardiger verdeling van inkomens te bevorderen»). Naar het oordeel van deze leden overtrekt dit kabinet in sterke mate de mogelijkheden en wenselijkheden om via het tarief van de inkomstenbelasting inkomenspolitiek te bedrijven.

Achten de bewindslieden het verantwoord om los van hetgeen er met de prijscompensatie voor de hogere inkomens zal gebeuren een zo forse ingreep via de belastingheffing te doen? Vrezen de bewindslieden niet, dat deze permanente nivellering zoveel weerstanden zal oproepen, dat de fiscale moraliteit nog verder zal worden bedreigd? Gaarne ontvingen deze leden een uitvoerige uiteenzetting waaruit blijkt, waarom het niet doorgaan van de inflatiecorrectie begint met de 58 % schijf en niet met de eerstvolgende of de voorafgaande schijf. Wat is de innerlijke waarde van deze keuze?

De leden van de P.P.R.-fractie vroegen zich af of tegen de achtergrond van de loononderhandelingen niet overwogen zou kunnen worden de huidige nominale schijflengte reeds te handhaven vanaf de oude 49 pct. schijf. Immers bij een dergelijke maatregel worden behalve de looninkomens ook de andere inkomens uit arbeid betrokken in het beleid gericht op matiging van de inkomensstijging. Wat zou het budgettaire effect van een dergelijke maatregel zijn? Wat zullen dan de grenzen van de schijven zijn? Kunnen dezelfde vragen beantwoord worden voor het handhaven van de nominale schijflengte vanaf de oude 39 pct. schijf? Vanaf welk belastbaar inkomen voor gehuwden zonder kinderen zal zich dan de verkorting van tariefschijven doen gevoelen? Hoe zou in dat geval de tabel 5,7 uit de Miljoenennota luiden?

Het beperken van de inflatiecorrectie en het achterwege laten van deze correctie voor de hogere belastbare schijven heeft, ten gevolge – zo werd vanuit de fractie van DS'70 betoogd – dat het gedeelte van het inkomen waarin de progressie wordt doorlopen relatief kleiner wordt. De toptarieven worden steeds sneller bereikt. Kunnen de bewindslieden een overzicht geven van de verhouding belastingvrij minimuminkomen dat het inkomen waarbij het toptarief wordt bereikt, voor verschillende groepen (gehuwd, ongehuwd e.d.), in peiljaren b.v. 1950, 1960, 1970, 1975, voorstel 1976?

Tenslotte zouden deze leden graag een samenvattend overzicht (korte beschrijving in woorden en een enkele tabel) ontvangen over de voornaamste, al of niet conjuncturele, wijzigingen in loon- en inkomstenbelasting (schijven en tarieven) welke zijn tot stand gekomen of voorgesteld sinds het oorspronkelijke schijventarief in werking trad tot en met het voorstel inzake belastingheffing van AOW-ers.

De leden van de S.G.P.-fractie hadden ten aanzien van de verhoging met één procent van de verschillende schijven wel moeite, afgedacht van de vraag of de inkomstenbelasting in totaal moet worden verhoogd. Met name de zelfstandigen onder de contribuabelen worden hier weer geconfronteerd met een belastingverhoging, die relatief bij deze groep zwaarder aankomt dan bij hen die hun bedrijf in de vorm van een n.v. of b.v. uitoefenen. Leidt ook deze maatregel niet tot versterking van de aandrang de rechtsvorm van de onderneming te wijzigen?

Deze leden bleven er principiële bezwaren tegen maken de wettelijk verplichte inflatiecorrectie als een belastingverlichting aan te duiden. Zij vonden het eenvoudig een eis van billijkheid en recht wanneer de contribuabelen in deze eens volledig recht wordt gedaan. De door de bewindslieden gegeven argumentatie om een geheel nieuw soort correctie terzake voor te stellen had hen zeer bevreemd. Het niet toepassen van deze correctie op de schijven van 58 % en hoger kwam bij hen meer over – dit mede gezien het geringe bedrag ad f 25 mln, in het licht van het enorme tekort een bagatel – als een plagerij, dan als een serieuze maatregel tot nivellering van inkomens. Overigens wordt de laatste tariefschijf niet verkort doch vergroot na

alle inkortingen van vorige schijven. Kunnen de bewindslieden meedelen welke feitelijke drukverhoging het gevolg is geweest van het feit dat sedert de invoering van de wettelijke inflatiecorrectie nimmer de volledige correctie is toegepast?

Deze leden verwezen naar de interimnota inkomstenbeleid waarin met zoveel woorden is gesteld: «de rek is er in belangrijke mate uit». Kan nu concreet worden aangegeven wanneer de rek er helemaal uit is? Ook deze leden wezen erop dat het niet of niet volledig laten doorgaan van de inflatiecorrectie in wezen een versluierde belastingverhoging is.

Vanuit de G.P.V.-fractie kwam de vraag of de bewindslieden in hun overweging hebben betrokken dat de beknibbeling op de inflatiecorrectie bij gelijktijdige verhoging van indirecte belastingen een volgende oorzaak van frustraties is bij velen – ondanks de redenering op blz. 10 van de memorie van toelichting – terwijl toch het goed recht van de overheid om belastingen te verhogen ten einde begrotingstekorten te beperken door deze zich verongelijkt gevoelenden meestal volmondig wordt erkend. Is het voor de bewindslieden niet mogelijk de inflatiecorrectie niet voor 80 % resp. 0 %, doch over de hele linie voor 100 % door te voeren en het daardoor verminderde in de opbrengst te compenseren bij voorkeur door variabele opcenten, doch anders desnoods door een sterker bijstelling van het basistarief? Zal, zo vroegen deze leden, juist door de inflatiecorrectie niet voor 100 % toe te passen, de belastingheffing geen nodeloze onvrede veroorzaken, met als gevolg een nieuwe aantasting van de belastingmoraal?

De nu aan het woord zijnde leden vroegen of hun conclusie juist was, dat een verkorting van de tariefschijven waarvoor een percentage geldt van 58 of meer, zijn reden vindt niet zo zeer in de gevolgen daarvan op budgettair terrein, alswel voornamelijk in de gevolgen in de sfeer van de inkomensherverdeling.

Kinderaftrek

De opbouw van de kinderaftrekbedragen wordt – zo meende men in de P.v.d.A.-fractie – wel heel merkwaardig. Reeds bij de behandeling van de structuurwijziging van het i.b.-tarief (wetsontwerp 11 879) in 1972 verklaarden de leden behorend tot die fractie zich voorstander van belastingvrije kinderbijslagen, waarin de kinderaftrek zou worden geïntegreerd. De Regering antwoordde dat zij geen aanleiding had gevonden bij die gelegenheid wettelijk materiële wijzigingen aan te brengen. Het ging bij de voorstellen inzake de kinderaftrek en de kinderbijslag uitsluitend om de systematiek daarvan. Een werkelijke integratie kon naar het oordeel van de toenmalige bewindslieden in breder verband aan de orde komen. Zij zagen hier een taak voor hun opvolgers. Het wilde de hier sprekende leden voorkomen dat deze opvolgers op dit punt wel iets harder moeten opschieten. Zowel uit het oogpunt van eenvoud als uit dat van inkomensbeleid – kinderbijslag en kinderaftrek te zamen bevoordelen immers hogere inkomens – als ook uit dat van beheersing van sociale zekerheidsuitgaven is spoed geboden. Wanneer denkt de Regering meer ingrijpende voorstellen te doen? Zou de eenvoud reeds nu niet gediend zijn met een zelfde aftrek voor drie of vier resp. vijf of meer kinderen?

De kinderaftrek is sedert de invoering van het kinderaftrek-kinderbijslag-systeem een ingewikkelde zaak geworden. De toelichting volgt op dit onderdeel een verbale redenering, die uitmondt in een kwantitatief resultaat. De tot de K.V.P.-fractie behorende leden en die van de A.R.P.-fractie vroegen de bewindslieden, de stappen die in deze redenering voorkomen, kwantitatief weer te geven.

De tot de C.H.U.-fractie behorende leden brachten in herinnering dat volgens de bedoelingen van de wetgever (wetsontwerp 11 879, nr. 7, blz. 18 linker kolom) aanpassing van de bedragen van de kinderaftrek slechts overwogen moet worden, wanneer de bijslag door de loonindexering in betekenen- de mate relatief sterker is gestegen of gedaald dan de met de inflatiecorrectie aangepaste inkomensafrekken. Is dit uitgangspunt thans definitief verlaten? Wat zijn in 1975 en 1976 de hiervoor bedoelde verschillen (naar schatting)?

Wat is het budgettaire belang van de thans voorgestelde beperking van de kinderaftrek? Waarom mag in de filosofie van de bewindslieden de aftrek voor 7 of meer kinderen niet lager zijn dan voor 5 of 6? Deze leden waren nog niet overtuigd van de juistheid van dit voorstel dat nadelig werkt voor de grote gezinnen. Wat zijn de budgettaire gevolgen wanneer de aftrekbedragen voor niemand in 1976 lager worden dan in 1975?

Moet rekening worden gehouden met een verdere vertraging bij de invoering van het nieuwe systeem van studiefinanciering met de daaraan gekoppelde herziening van kinderaftrek en kinderbijslag zoals Staatssecretaris Klein onlangs in het radioprogramma «De rode haan» liet doorschemeren? Achten de bewindslieden het aanvaardbaar, dat nog langer recht op kinderaftrek blijft bestaan bij aanwezigheid van eigen inkomsten van de kinderen bij een bepaalde – door de jurisprudentie gesanctioneerde – wijze van besteding van die eigen inkomsten?

De tot de C.P.N.-fractie behorende leden informeerden naar de budgettaire gevolgen van de «kinderaftrek»-maatregel. Welke is de betekenis hiervan voor een gezin met twee kinderen en het inkomen van de «modale» werknemer?

Wat het gestelde in de toelichting betreft over de kinderaftrek zouden de leden van de fractie van de S.G.P. gaarne een wat beter inzicht willen hebben in de berekening van de restaftrek. Willen de bewindslieden in de memorie van antwoord de brutocijfers verstrekken als volgt: de bruto kinderaftrek, de aftrek kinderbijslag, de correctie hierop in verband met de inflatiecorrectie, en dat voor de vijf genoemde gevallen en de jaren 1975 en 1976? Is de situatie zo dat bij elk kind boven de vijf de kinderaftrek gelijk is aan de kinderbijslag? Willen de bewindslieden ook daarover meer cijfermatig inzicht verschaffen?

Deze leden vroegen ten slotte naar de wijzigingen aan te brengen in de extra aftrekken per kind voor die belastingplichtigen die om redenen van vermoedsbezwaren de kinderbijslag niet kunnen aanvaarden.

Voorzieningen voor zelfstandigen

Gaarne zouden de leden behorend tot de P.v.d.A.-fractie een nadere toelichting ontvangen op de voorgestelde uitbreiding van de fiscale oudedagsreserve. Kan de Regering een kwantitatieve indruk geven van niveau en ontwikkeling van bedrijfs- en beroepspensioenen? Is een premiepercentage van 11,5 representatief te noemen? Overigens behielden deze leden hun voorkeur voor een echte pensioenregeling ook ten behoeve van zelfstandigen, hetgeen – zoals bekend – de fiscale oudedagsreserve niet is.

De laatste fase van de invoering van de fiscale oudedagsreserve zal in 1976 ingaan. De leden van de K.V.P. en de A.R.P. toonden zich daarvoor erkentelijk. Zij stemden ook in met de voorgestelde verruiming van de mogelijkheid om een oudedagsreserve te vormen. Zij vroegen echter waarom het kabinet die verruiming wil beperken tot de eerste f 30 000 van de winst. Als

motief voor de verruiming voeren de bewindslieden aan dat er zich in het bedrijfsleven ontwikkelingen hebben voorgedaan op het gebied van de pensioenvoorzieningen en dat zij deze ontwikkelingen willen volgen. Maar hebben deze ontwikkelingen zich dan beperkt tot inkomens in de orde van grootte van f 30 000? Uit de gegeven motivering kan die beperking niet worden afgeleid, zo meenden deze leden. Ook uit de strekking van de fiscale oudedagsreserve zelf volgt die beperking niet.

Het verruimingsvoorstel gaf deze leden voorts aanleiding tot de vraag, hoe de bewindslieden zich de uitwerking van het instituut van de fiscale oudedagsreserve in de verdere toekomst voorstellen, ook los van aanpassingen aan de stijging van het prijsniveau. Deze leden waren de bewindslieden erkentelijk voor hun herhaalde toezegging om gesignaleerde knelpunten in het systeem van de oudedagsreserve te onderzoeken en naar oplossingen te zoeken. Van hun kant herinnerden deze leden aan hun eerder gedane verzoek om de afrekening over meer jaren uit te spreiden. Zou ook de indexering van de inkomensgrenzen niet in aanmerking komen?

Niet ieder is in staat of bereid tot belastingvlucht of -fraude. Dat houdt in, dat er een door de wetgever niet gewild verschil in belastingdruk ontstaat tussen verschillende groepen van belastingplichtigen. Daarnaast schaden belastingvlucht, belastingfraude en afwenteling de Nederlandse economie. In het bijzonder de afwenteling verhoogt de kostprijs van het Nederlandse exportprodukt ten gevolge waarvan het voor Nederlandse bedrijven wel bijzonder moeilijk wordt te concurreren op de internationale markten. Dat is naast de problematiek van de door het aardgas harde gulden een omstandigheid waardoor de oplossing van het werkloosheidsvraagstuk waarvan de Regering met woorden zegt, dat het haar hoogste prioriteit is, ernstig wordt bemoeilijkt. In het bijzonder klemt – naar de mening van de V.V.D.-fractie – het vraagstuk met betrekking tot de zelfstandigen. Een niet onaanzienlijke verhoging van de zelfstandigenaftrek ook wat de afbouwstrook betreft werd daarom met grote kracht door hen bepleit. Is de Regering daartoe alsnog bereid? Voor het overige begint de behoefte steeds groter te worden aan een meer substantialistische dan realistische winstberekening. Helaas moet worden vastgesteld, dat de studie-Hofstra nog moet worden afgerond. Noodmaatregelen bij voorbeeld met betrekking tot de winstbepaling op voorraden zouden door de bewindslieden ernstig in overweging moeten worden genomen. Zijn zij daartoe bereid?

Naar de mening van de nu aan het woord zijnde leden zal in ieder geval de grens van de hogere aftrekpercentages van f 30 000 moeten worden opgetrokken. In dit verband zou aan de premiegrens voor de volksverzekeringen kunnen worden gedacht.

Deze leden wilden de bewindslieden voorts nog enige problemen onder ogen brengen. In de praktijk zijn moeilijkheden gerezen met betrekking tot de uitleg van het begrip boekwaarde in artikel 57, eerste lid, letter i. Bij het volledig staken van een onderneming moet de oudedagsreserve met het volle bedrag afnemen. Daarbij moet het bedrag worden bepaald waarop het bijzondere tarief van toepassing is.

Een ander knelpunt is, dat afnemingen van oudedagsreserve als gevolg van het ontoereikend zijn van het ondernemingsvermogen in latere jaren wanneer dit weer op peil is, niet kunnen worden ingehaald. In dit verband merkten deze leden op, dat in het verleden reeds is gepleit voor een zogenaamde potentiële reserve die zou kunnen gelden voor jongere ondernemers die nog geen of een gering ondernemersvermogen hebben. Iets dergelijks is in wezen bepleit in het adres van de Raad voor het midden- en kleinbedrijf.

Voor het volledig uitvoeren van de fiscale oudedagsreserve was men in de C.H.U.-fractie erkentelijk. De verruiming van de f.o.r. slechts voor de lagere

inkomensgroepen riep echter ook bij deze leden vragen op. Geldt de gebruikte argumentatie – ontwikkeling van de bedrijfs- en beroepspensioenen – niet voor de hogere middengroepen en hogere inkomens? Welke concrete ontwikkelingen hebben de bewindslieden voor ogen gehad? Op grond van welke maatschappelijke ontwikkelingen en/of statistisch cijfermateriaal is de grens van f 30 000 gekozen? Wat zijn de budgettaire gevolgen bij een verhoging van deze grens tot respectievelijk f 40 000 en f 50 000?

Hebben de bewindslieden zich wel voldoende gerealiseerd, – zo werd van S.G.P.-zijde gevraagd – dat de winst voor de ondernemingen niet uitsluitend uit verteerbaar inkomen bestaat? Kunnen de bewindslieden de in de memorie van toelichting aangegeven tabellen 1 en 2 zodanig opstellen dat het (waarschijnlijke) effect van de daling van de koopkracht van de gulden wordt teniet gedaan bij voorbeeld door in tabel 1 tussen de kolommen 4 en 5 een kolom op te nemen waaruit blijkt met welk inkomen in koopkracht in 1975 de inkomens in kolom 4 corresponderen? Gezien de inkomensontwikkeling met name in de sector land- en tuinbouw en het midden- en kleinbedrijf lijkt gelijkblijven meer in overeenstemming met de werkelijkheid te zijn dan het voorbeeld in de genoemde tabellen verwerkt. De aan het woord zijnde leden wezen erop dat in de genoemde sectoren in 1974 een daling van 8% was geconstateerd, terwijl ten opzichte van 1974 in 1975 praktisch geen wijziging was opgetreden. Ook voor 1976 zal er maar weinig vooruitgang zijn. Moet hier ook nog worden gewezen op het feit dat in 1970 13% der zelfstandigen minder dan het minimumloon verdiende, welk percentage in 1975 was opgelopen tot 25? Houdt men er rekening mee dat voor de vergelijking met de werknemer de zelfstandige 1,5 maal het minimumloon moet verdienen om gelijk uit te komen, dan had reeds in 1970 25% minder dan het minimumloon verdienen. Voor 1975 zou dan minstens 45% gelijk of minder dan het minimumloon verdienen.

De landbouworganisaties bepleiten een verhoging van de zelfstandigenaf trek tot f 3000; de Raad voor het midden- en kleinbedrijf bepleit een inflatie-aanpassing van f 200 tot f 1800. Hierbij aansluitend zou – naar de mening van de nu aan het woord zijnde leden – een aanpassing van het winstdeel waarop 11,5% kan worden gereserveerd tot de grens van het premieplichtig inkomen voor 1976, te stellen op f 35 600 meer voor de hand liggen. Wat zijn de hieraan verbonden budgettaire offers?

Voorzieningen voor de gehuwde vrouw

In hoeverre, zo vroegen de tot de P.v.d.A.-fractie behorende leden, is de regeling voor de in een onderneming meewerkende echtgenote/echtgenoot ook van toepassing op echtparen die in feite te zamen een dienstbetrekking vervullen welke formeel slechts door een van beide is aangegaan?

De toelichting op de arbeidsongeschiktheidsuitkering gehuwde vrouw maakte op de zojuist genoemde leden een slappe indruk. Geeft de Regering toe aan een «van verschillende kanten naar voren gekomen wens» zonder deze wens te delen? Zo ja, waarom noemt zij dan de nadelen niet ronduit? Zo neen, waarom laat zij een inhoudelijke verdediging dan vrijwel achterwege?

De leden hier aan het woord waardeerden op zichzelf de tegemoetkoming, maar zouden een stap verder willen gaan. Een arbeidsongeschiktheidsuitkering ligt naar hun mening zozeer in de lijn van inkomens uit tegenwoordige arbeid, dat verzelfstandiging van dergelijke aan gehuwde vrouwen toekomende uitkeringen hun volkomen gerechtvaardigd voorkwam.

Het regeringsvoorstel kan niet anders zijn dan een interimregeling en bevordert derhalve de continuïteit in de wetgeving niet. Bovendien is het gebrekkig omdat het alleen soelaas biedt bij een arbeidsongeschiktheid van 45% of meer. Hoe wordt gehandeld met uitkeringen krachtens de Wet werkloosheidsvoorziening? Welke zouden de budgettaire gevolgen zijn van een verzelfstandiging der uitkeringen als bovenbedoeld?

Inzake de verlaging van de urennorm voor de meewerkende echtgenoot kwam uit de K.V.P.-fractie en de A.R.P.-fractie de vraag of de bewindslieden hun stelling dat de arbeidsverkorting sinds 1971 voldoende is doorgewerkt om die verlaging nu te rechtvaardigen, met cijfers kunnen illustreren.

De voorstellen inzake de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan gehuwde vrouwen beschouwden de nu aan het woord gekomen leden mede als een reactie op van hun kant geuite dringende verzoeken. Zij waren daarvoor erkentelijk. Toch wezen zij erop dat het voorstel minder ver gaat dan zij in het verleden bepleit hadden. Zij vroegen de bewindslieden, of het niet nu al, dus binnen het bestaande wettelijke kader, mogelijk zou zijn om het begrip «inkomen uit tegenwoordige arbeid» te vervangen door een ruimer begrip, bij voorbeeld door daaraan toe te voegen «en inkomensdervingsuitkeringen krachtens de sociale verzekeringen» dan wel deze inkomens gelijk te stellen met het inkomen uit tegenwoordige arbeid. Zij zouden het zeer op prijs stellen als de bewindslieden enigszins uitvoerig op deze suggestie zouden ingaan.

Door de Regering zijn thans enige in het verleden van de zijde van de V.V.D.-fractie bepleite verbeteringen aangebracht. Daarvoor waren deze leden erkentelijk al moeten zij opmerken, dat de Regering er wijs aan had gedaan hun opmerkingen eerder ter harte te nemen. Te vaak is de Regering langzaam in het overnemen van voorstellen van de V.V.D. afkomstig. Nog vroegen deze leden zich af of de grens van 550 uur voor de «in belangrijke mate» meewerkende gehuwde vrouw niet te hoog is gesteld en of deze niet zou moeten worden verlaagd tot 400 uren zulks mede in verband met de omstandigheid dat de vrouw vaak ook zaterdag werkt.

Met de verlaging van de urennorm voor de meewerkende gehuwde vrouw gingen de tot de C.H.U.-fractie behorende leden akkoord. Roept deze norm overigens in de praktijk van de toepassing nog veel problemen op? Zal het verlaten van de ronde getallen geen problemen geven? Heeft de voorgestelde verbetering van de urennormen ook gevolgen voor de gevallen, waarin man en vrouw beide in feite werkzaam zijn bij dezelfde werkgever en tussen hun arbeid een onverbreekelijk verband bestaat? Is het overigens mogelijk de voor deze situatie geldende regeling in de praktijk uit te breiden tot jeugdherbergen, kampeergelegenheden etc?

Gaarne vernamen deze leden op grond van welke cijfers is berekend dat de wijziging ten aanzien van de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de gehuwde vrouw een budgettair verlies van f 30 mln. oplevert. Wanneer denkt de bewindsman toe te komen aan een principiële heroverweging van de zelfstandige belastingheffing van de gehuwde vrouw? Naar het oordeel van deze leden nadert het moment waarop ook andere inkomsten dan uit tegenwoordige arbeid, zoals pensioenen ten principale aan de gehuwde vrouw moeten worden toegerekend.

Hoe staat het met de invoering van een volledige rolwisseling?

Het had de aandacht van de DS'70-fractie getroffen – temeer omdat juist dit kabinet zo zeer de indruk wil wekken dat het de vrouw op dezelfde wijze wil behandelen als de man – dat de fiscale zelfstandigheid van de vrouw ook in het nieuwe voorstel nog maar weinig voortgang maakt. Erkennen de bewindslieden dat het fiscaal voordeliger kan zijn om in concubinaat te leven dan formeel te trouwen? Zijn zij bereid deze benadeling van het huwelijk te beëindigen bij voorbeeld door aan de gehuwde vrouw desgewenst toe te staan over haar eigen inkomen geheel zelfstandig belast te worden als ware zij ongehuwd en dan uiteraard op dezelfde wijze belasting te heffen van de echtgenoot?

Met betrekking tot de zogenaamde urennorm voor de meewerkende gehuwde vrouw kwam van S.G.P.-zijde de vraag of deze regeling ook kan gelden voor het geval dat zowel de man als zijn echtgenote feitelijk in dienst zijn bij dezelfde werkgever, doch de formele arbeidsovereenkomst slechts met één van beiden is gesloten. Dezelfde leden vroegen of de kennelijk bij de militaire tehuizen bestaande regeling ook kan worden toegepast indien echtparen werkzaam zijn als beheerders van jeugdhoeve, campings en dergelijke instellingen. Deze leden voerden ten slotte een pleidooi voor een verlaging van de laagste norm van 500 uur tot 440 uur. Het komt met name bij de zelfstandigen voor dat de echtgenote alleen de zaterdagen meewerkt, terwijl in vele winkelbedrijven deze dag wél als een volle werkdag wordt ervaren. Welke kosten zouden aan deze verlaging zijn verbonden?

Ook de nieuwe regeling voor de WAO-uitkering van de gehuwde vrouw kan slechts een gedeeltelijke tegemoetkoming worden genoemd. Wat zijn de moeilijkheden die een invaliditeitsaftrek bij de gehuwde werkende vrouw verhinderen? Kan worden aangegeven op welke wijze de extra kosten ad f 30 mln. die met volledige honorering van de redelijke wensen zouden zijn gemoeid, zijn berekend?

Reiskostenforfait

Welk deel van het budgettaire verlies, zo vroegen de tot de P.v.d.A.-fractie behorende leden, vloeit voort uit verhoging van het minimum? In hoeverre zullen de overige bedragen in overeenstemming zijn met de gemaakte kosten voor openbaar vervoer?

Met betrekking tot de voorgestelde verhoging van het reiskostenforfait herinnerden de K.V.P.-leden en de A.R.P.-leden aan de medewerking die zij verleend hadden aan de verhoging van f 50 tot f 100. De noodzaak van een verdere verhoging zagen zij niet dadelijk in, te meer daar het daarmee verbonden budgettaire offer nogal groot is. Nog minder konden zij inzien dat ook de hogere bedragen met eveneens f 50 verhoogd zouden moeten worden. Een van de overwegingen die zij bij de vorige verhoging hadden laten gelden was dat de afstand tussen het laagste bedrag en het eerstvolgende bedrag te groot was. Bij de verhoging van de hogere bedragen komt dit bezwaar opnieuw naar voren.

Met de verhoging van het reiskostenforfait ging men in de C.H.U.-fractie gaarne akkoord. Deze leden vroegen zich overigens wel af hoe dit voorstel te rijmen is met de gedachten over ruimtelijke ordening – in het bijzonder het wonen bij het werken – zoals ontwikkeld door Minister Gruijters. Deze leden constateerden dat met dit voorstel de filosofie van enkele jaren terug, zoals neergelegd in fiscale wetsontwerpen, nu wel definitief is verlaten. Zij juichten dit toe. Is er geen aanleiding het gehele systeem van autokostenaftrek en -vergoeding te vereenvoudigen? Deze leden verwezen daarbij naar de beschouwing van dr. Nobel in het Financiële Dagblad.

De leden van de fractie van de S.G.P. vroegen het oordeel van de bewindslieden over de vraag waarom wél het reiskostenforfait is verhoogd tot f 150, doch er geen aanpassing aan de gestegen kosten heeft plaatsgevonden van het minimumbedrag ad f 200 van de kosten van verwerving tot bij voorbeeld f 300. Welke opbrengst zou daarmee gedeerd worden?

Middeling

De voorgestelde verruiming van de regeling voor de middeling van inkomens had de instemming van de K.V.P.-fractie. Ook waren deze leden geneigd de bewindslieden te volgen in hun stelling dat met de voorgestelde verlaging tot 3% de grens bereikt is, wil men althans geen grote uitvoeringsmoeilijkheden oproepen.

Ook ten aanzien van de middeling geldt, dat de Regering traag is geweest met het overnemen van een reeds geruime tijd geleden door de leden van de V.V.D. gedane suggestie. Maar ook hier lieten deze leden gelden: beter laat dan nooit.

De verruiming van de middeling begroetten de tot de C.H.U.-fractie behorende leden met instemming, zij het dat zij met de bewindslieden zorgen hebben over de gevolgen voor de belastingdienst. Gaarne vernamen zij met welk aantal de middeling zal toenemen en tot welke gevolgen voor de personeelsbezetting dit zal leiden.

Niet-nakoming voorwaarden stamrechtvrijstelling

De voorstellen met betrekking tot sancties bij niet-nakoming van de voorwaarden voor stamrechtvrijstelling waren in de K.V.P.-fractie met belangstelling bekeken. Deze leden wilden hun oordeel daarover op dit ogenblik nog opschorten.

Met het definitief maken van de sanctie inzake de niet-nakoming van de voorwaarden voor stamrechtvrijstelling gingen de tot de C.H.U.-fractie behorende leden akkoord. Wel was bij hen de vraag gerezen of ook voor de aftrek van lijfrentepremies niet op dezelfde wijze als voor de stamrechtvrijstelling is geschied, als voorwaarde moet worden gesteld, dat de wederpartij als ondernemer handelt.

Diverse andere fiscale knelpunten

De leden behorende tot de C.H.U.-fractie zouden graag worden geïnformeerd over de vraag of in het kader van de huidige dekkingsvoorstellen – die een zeer grote omvang hebben – wel eens is overwogen om in de sfeer van de loon- en inkomstenbelasting en de premieheffing de teruggaaf van belasting en premie via zogenaamde T-biljetten aan de orde te stellen. Het was voor deze leden een vraag of deze regeling – gelet op de budgettaire aspecten en op het aantal ambtenaren, dat er door in beslag wordt genomen – gehandhaafd moet blijven. Met welke aantallen zijn de T-biljetten in de laatste jaren gestegen? Welke rechtsgronden verzetten zich ertegen om personen, die niet het gehele jaar werken, maar in hun werkperiode wel een voor hun arbeid adequate beloning ontvangen, een deel van hun beloning aan belasting en premies te doen afdragen? Wat zijn de budgettaire en premiegevolgen van deze regeling en hoeveel ambtenaren zouden voor ander werk kunnen worden vrijgemaakt? Kan in de memorie van antwoord of in een afzonderlijke nota een opsomming van de voor- en nadelen van een dergelijke maatregel worden gegeven?

Voorts vroegen deze leden zich af of en – zo ja – wanneer maatregelen verwacht kunnen worden tegen het steeds verder om zich heen grijpende verschijnsel van kortlopende polissen van levensverzekering, al dan niet gepaard met financiering van de koopsom door de verzekeringmaatschappij of door derden. Zij verwezen naar de beschouwing van mr. J. W. van den Berge in het Weekblad voor Fiscaal Recht van 21 augustus jl. Zijn de recente persberichten juist, dat een ambtelijke werkgroep zich hiermee bezighoudt? Zo ja, wanneer is die ingesteld? Deze leden zouden er overigens grote bezwaren tegen hebben wanneer hier voorstellen met terugwerkende kracht worden gedaan.

Wanneer kan de definitieve regeling van de belastingheffing over stakingsuitkeringen worden tegemoet gezien?

Hoe staan de bewindslieden tegenover de gedachte om kleine spaarders die gedurende een aantal jaren staatsobligaties in hun bezit hebben in de gelegenheid te stellen hun belastingschuld met die obligaties te voldoen?

Deze leden zouden het bijzonder op prijs stellen – gelet op de kabinetsbeslissing om af te zien van de subsidiëring van kerken – wanneer in het fiscale vlak een grotere tegemoetkoming voor giften aan kerken zou worden opgenomen dan thans het geval is. Met name zouden deze leden willen pleiten voor verlaging van de zgn. 1 %-grens b.v. in dezelfde zin als thans geldt voor de aftrek als buitengewone lasten van studiekosten. Gaarne vernamen zij daar het oordeel van de bewindslieden over. Wat zijn de budgettaire gevolgen?

Kunnen al mededelingen worden gedaan over de verhoging van de niet-invorderingsgrens premies volksverzekeringen?

Innerlijke tegenstrijdigheid valt te constateren, aldus de leden van de fractie van DS'70, bij de behandeling van (jongere) ongehuwden. Inzake de huisvesting stelt het kabinet dat jongere ongehuwden (vanaf 18 jaar) in dezelfde positie moeten worden gebracht als oudere ongehuwden, maar bij de belastingheffing blijft het kabinet een hogere heffing op jongeren (tot 35 jaar) handhaven.

De leden van de fractie van de S.G.P. hadden waardering voor de voorgestelde belastingverminderingen. Zij vroegen echter of het niet juist was geweest nog een aantal andere problemen mede te nemen. Zij wezen hier in de eerste plaats op het feit dat nog steeds de aanpassing van de regeling voor buitengewone lasten voor de weduwnaar met jonge kinderen te wensen overlaat. Welke uitvoering denkt de bewindsmen te geven aan de motie-Vermaat, die door de Kamer is aanvaard? Wat is het onderscheid tussen de voor een invalide noodzakelijk geachte aangepaste auto en de ook voor deze noodzakelijke invaliditeitsvoorzieningen in woningen? Het antwoord op de ter zake gestelde vragen van het lid dr. W. Drees had deze leden niet bevredigd en zij vroegen om herziening van dat standpunt.

Deze leden informeerden naar de stand van zaken met betrekking tot de aanpassing van de zg. niet-invorderingsgrens voor de premies volksverzekeringen. Ligt het in het voornemen de oorspronkelijk bestaande gelijkheid met de inkomstenbelasting te herstellen? Dat zou zeker voor degenen met lage inkomens, waaronder vele zelfstandigen, een reële verbetering kunnen geven.

De voorzitter van de commissie,
Dolman

De griffier van de commissie,
De Beaufort